

Asia: VN/32728/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi. Keskuskauppakamari kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää nopealla aikataululla valmisteltua ja murrettujen tilikausien osalta osittain taannehtivasti voimaan tulevaa verolainsäädäntöä verotuksen ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden näkökulmasta erittäin kyseenalaisena. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että tällainen sääntelytapa on kertaluonteinen, ja nyt ehdotetun sääntelyn soveltamisaika jää väliaikaiseksi. Ottaen huomioon lakihankkeen tausta ja erittäin kiireellinen toimeenpano, valmistelussa tulisi varmistaa, ettei ehdotettu vero ylitä sitä, mikä EU-asetuksen toimeenpanemiseksi olisi tarpeen.

EU-asetuksen mukainen tuottokattomalli on rajattu ajalliselta soveltamisalaltaan vuoden 2023 kesäkuun loppuun. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetty vero kuitenkin koskisi koko verovuotta 2023. Keskuskauppakamari katsoo, että veron ajallisen rajauksen tulisi vastata EU-asetuksen ajallista rajausta. Jos vero toteutetaan sähköliiketoimintojen erillistilinpäätösten perusteella, veron määrä voitaisiin laskea puolikkaasta erillistilinpäätöksen voiton ja sitä vastaavan elinkeinoverolain mukaisen verotettavan tulon määrästä, jotta ajallinen rajausta saataisiin vastaamaan EU-asetuksen ajallista rajausta.

Keskuskauppakamari pitää ehdotuksen vaikutusarviointia verovelvollisten yritysten näkökulmasta osittain puutteellisenä. Vaikutusarvioinnissa ei ole riittävästi huomioitu negatiivista vaikutusta investointeihin eikä verovelvollisille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia.

Investointiedellytykset on otettava laajemmin huomioon veron soveltamisalan rajoituksissa

Hallituksen kirjauksen mukaan vero tulee määritellä siten, että puhtaan energian investointiedellytykset turvataan. Esitysluonnoksessa on katsottu, että negatiiviset kannusteet sähkön tuotannon investointeihin vältetään jättämällä veron ulkopuolelle se osa voitosta, joka vastaa sähköliiketoiminnan tilinpäätöksen omalle pääomalle laskettua viiden prosentin vuotuista tuottoa. Tuottoprosentin määrittämistä viiden prosentin tasolle ei ole esitysluonnoksessa erikseen perusteltu. Esityksestä ei myöskään käy ilmi, miksi tuottoa laskettaisiin vain omalle pääomalle eikä koko sitoutuneelle pääomalle. Keskuskauppakamari ei pidä ehdotettua rajausta tältä osin riittävänä puhtaan energian investointiedellytysten turvaamiseksi.

Keskuskauppakamari toteaa, että pelkästään oman pääoman tuotolle laskettava veroton osuus kohtelisi eri yhtiöitä eri tavoin pääomarakenteesta riippuen. Lisäksi viiden prosentin tuotto omalle pääomalle on merkittävästi alhaisempi verrattuna esimerkiksi siihen, mitä sijoittajat sijoituksiltaan tavoittelevat. Näin kireäksi säädetyllä ehdotuksella voidaan olettaa olevan negatiivisia vaikutuksia Suomen kiinnostavuuteen puhtaan energian investointien kohteena. Vero voisi myös heikentää kannustinta energiatehokkuuden parantamiselle ja sähköntuotannon maksimoimiselle teollisten prosessien yhteydessä.

Keskuskauppakamari katsoo, että investointiedellytysten turvaamiseksi veron ulkopuolelle jätettävä osa voitosta tulisi laskea koko sitoutuneelle pääomalle. Hallituksen esityksen mukainen 5 %:n tuottoprosentti on alhainen verrattuna esimerkiksi Energiaviraston määrittämälle kohtuulliselle tuottoasteelle monopoliasemassa olevien alueellisten jakeluverkkoyhtiöiden sitoutuneelle pääomalle (WACC, weighted average cost of capital). Energiaviraston jakeluverkkoyhtiöihin soveltama WACC vuonna 2022 on noin 4 %, ja KPMG:n riippumattoman arvonmäärityksen mukaan WACC-luvun tulisi olla keskimäärin 6,14 % (ks. KPMG:n energiavirastolle 20.9.2022 laatima selvitys kohtuullisen tuottoasteen määrittämisestä sähkö- ja maakaasuverkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle. Saatavilla:

https://energiavirasto.fi/documents/11120570/12766832/Energiavirasto_Kohtuullinen+tuottoaste_Loppuraportti_20092022.pdf/5d0b86ec-e893-1b65-c1db-c8fa73ee37ee/Energiavirasto_Kohtuullinen+tuottoaste_Loppuraportti_20092022.pdf?t=1663766849013). Lisäksi käytettäessä jakeluverkkoyhtiöitä verrokkina on huomioitava, että toimintaan sitoutunut pääoma, jolle WACC-mallin mukaisesti kohtuullista tuottoa sähkön jakeluverkkoyhtiöissä lasketaan, ei Energiaviraston valvontamallissa vastaa tasearvoja. Sitoutunut pääoma arvostetaan Energiaviraston mallin mukaisesti tekniseen nykykäyttöarvoon, joka lasketaan viraston keräämien keskimääräisten hankintahintojen perusteella, ja jossa omaisuuden käyttöaika voidaan arvioida selvästi kirjanpidon mukaista pidemmäksi. Nykykäyttöarvo voi siten olla huomattavasti korkeampi

kuin omaisuuden tasearvo. Keskuskauppakamari katsoo, että vapailla markkinoilla toimivien sähköntuottajien sitoutuneelle pääomalle tulisi laskea merkittävästi korkeampaa tuottoastetta kuin Energiaviraston määrittämä kohtuullinen tuottoaste jakeluverkkoyhtiöiden sitoutuneelle pääomalle.

Ehdotetun lain 10 §:n mukaan yrityksen sisäinen sähköliiketoiminta rajattaisiin veron soveltamisalan ulkopuolelle. Keskuskauppakamari katsoo, että veron soveltamisalan ulkopuolelle tulisi jättää koko konsernin sisäinen sähköliiketoiminta. Luonnoksessa esitetty vero kohtelisi epätasa-arvoisesti erilaisia konserneja sen perusteella, miten konsernin oma sähköntuotanto ja sähkönkulutus jakautuvat eri konserniyhtiöiden kesken. Yhden konserniyhtiön omistama tehdas saattaa tuottaa prosesseissaan enemmän sähköä kuin mitä itse käyttää, ja saman tai toisen konserniyhtiön omistama tehdas puolestaan tarvitsee ulkopuolista sähköä tehtaansa toimintaan. Kun teollisuuskonsernit ovat toteuttaneet sähkönhankintaansa sekä konsernirakenteitansa eri syistä siten, että sähköä myydään eri konserniyhtiöiden välillä, konsernin sisäinen sähkökauppa tulisi sulkea ehdotetun veron ulkopuolelle. Veron tulisi siis kohdistua vain konsernista ulos tapahtuvaan sähkönmyyntiin.

Ehdotetun lain 3 §:ssä verovelvollisuuden ulkopuolelle on rajattu ne sähköliiketoimintaa harjoittavat yritykset, joiden sähköliiketoimintojen liikevaihto alittaa 10 prosenttia koko yrityksen liikevaihdosta ja on alle 500 000 euroa. Esitysluonnoksen säännöskohtaisista perusteluista saa kuitenkin sen käsityksen, että toisen edellytyksen täyttyminen riittää. Esitysluonnosta tulisi tältä osin selkeyttää. Keskuskauppakamari pitää perusteltuna, että vähäinen liiketoiminta rajataan ehdotetun veron ulkopuolelle. Esitettyä euromääristä rajaa voidaan kuitenkin pitää kohtuullisen matalana.

Sähköliiketoiminnan tuloksen laskemiseen liittyy tulkinnanvaraisuutta ja epävarmuutta

Sähköliiketoimintojen eriyttämisestä annetussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1305/2019) tuottojen ja kulujen kohdistamiseen eri toiminnoille sisältyy harkinnanvaraa. Lisäksi tuottojen ja kulujen eriyttäminen on tulkinnanvaraista esimerkiksi sellutehtaassa, jossa sähköntuotanto on kiinteä osa sellunvalmistusta kemikaalien talteenottoprosessissa. Keskuskauppakamari pitää mahdollisena, ettei voittoveron laskeminen eriyttämisasetuksen mukaan lasketun sähköliiketoiminnan tulokselle kohtelee verovelvollisia kaikissa tilanteissa yhtenäisellä tavalla.

Sähköliiketoiminnan tuloksen laskemista koskevassa ehdotetun lain 5 §:ssä viitataan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain lukuihin. Jotta välttyttäisiin mahdollisilta eroavaisuuksilta yhteisöveron perusteeksi laskettavan elinkeinotoiminnan tulokseen verrattuna, Keskuskauppakamari katsoo, että säännöksestä tulisi käydä yksiselitteisesti ilmi, että sähköliiketoiminnan tuloksen laskentaan sovelletaan kaikkia yhteisöverotusta koskevia säännöksiä konserniavustuksesta annettua lakia lukuun ottamatta.

Esitysluonnoksen sivulla 20 todetaan, ettei veropohjassa otettaisi huomioon aiempien vuosien tappioita, koska kyse on väliaikaisesta, sähkömarkkinoiden poikkeuksellisiin voittoihin kohdistuvasta verosta. Keskuskauppakamari huomauttaa, ettei hallituksen esitysluonnoksessa ole lainkaan käsitelty tilannetta, jossa voittoveron kohteena olevan yrityksen elinkeinotoiminnan tulos on kokonaisuudessaan tappiollinen verovuodelta 2023. Keskuskauppakamari katsoo, että veronmaksukyvyyn periaate huomioon ottaen voittoveroa ei tulisi kohdistaa tällaiseen yritykseen.

Kujanpää Emmiliina
Keskuskauppakamari